

OB ŽIVLJENJSKEM JUBILEJU BRANKA BERČIČA

Dne 12. januarja je literarni zgodovinar in bibliotekarski strokovnjak dr. Branko Berčič praznoval svoj šestdeseti rojstni dan. »Večni popotnik« med Škofjo Loko in Ljubljano – v Škofji Loki živi že več kot pol stoletja (rojen pa je bil v Šmalčji vasi pri Šentjernej) – se je po svojem univerzitetnem študiju (končal je slavistiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani) posvetil tako literarni zgodovini kot bibliotekarstvu. Leta 1951 se je zaposlil kot bibliotekar v rokopisnem oddelku Narodne in univerzitetne knjižnice; v raziskovalno in bibliotekarsko delo sta ga uvajala tedanji ravnatelj NUK dr. Mirko Rupel in vodja rokopisnega oddelka Alfonz Gspan (od zadnjega je prevzel vodenje tega oddelka). Pozneje se je za nekaj let iztrgal iz strokovnega dela in opravljal dolžnosti pomočnika sekretarja in podsekretarja v republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo. Potem pa se je vrnil v NUK, vodil strokovno-raziskovalni center, postal pomočnik ravnatelja in 1976 ravnatelj. Bolezen na očeh ga je (1980) prisilila, da je opustil ravnateljstvo in se čez nekaj časa kot izredni profesor na Pedagoški akademiji v Ljubljani posvetil vzgoji mladega knjižničarskega rodu. Hkrati se je z vso vnemo lotil koncepta knjižničarskega izobraževanja na visoki stopnji in lahko si samo želimo, da bi se ti načrti uresničili.

Tisti, ki poznamo Branka Berčiča, dobro vemo, s kakšno zgledno vestnostjo, zagnanostjo, ljubeznijo do dela, plemenitim občutkom za sodelavce, strokovno natančnostjo in visoko zavestjo je opravljal sleherni naloženo mu družbeno dolžnost in za sabo puščal sledove, ki so bili za posamezno dejavnost in splošno družbeno korist več kot pomembni.

Že na začetku svoje strokovno-poklicne poti se je odločil za dve usmeritvi: literarno zgodovino in bibliotekarstvo, med obema je ostal razpet prav do današnjih dni. V posameznih življenjskih obdobjih je prevladala zdaj ena, zdaj druga dejavnost, v novejšem času pa se je temu izraziteje pridružil še pedagoško delo (čeprav se je s tem ukvarjal tudi že prej). Berčičevo literarnozgodovinsko raziskovanje in proučevanje je osredotočeno na dve področji: na protestantsko slovstvo in na književnost 19. stoletja. Bil je eden izmed tistih, ki so si prizadevali, da bi bilo naše vedenje o protestantskih tiskih čim popolnejše in da bi odgovoril na nekatera še ne dovolj pojasnjena vprašanja iz začetne dobe slovenske knjižne produkcije. Na drugi strani pa se je vedno trudil, da bi bila protestantika kar najbolj dostopna čim večjemu krogu slovenskih bralcev-ljubiteljev in strokovnjakov. Jubilantovo prizadevanje na tem področju je našlo svoj odsev v razpravah o protestantskem slovstvu, med katere sodijo tudi mnoge spremne besede v vrsti faksimiliranih izdaj slovenskih protestantskih piscev (Trubarja, Dalmatina, Bohoriča; precej jih je izšlo v zbirki Monumenta litterarum Slovenicarum, ki ji je bil sourednik od leta 1966). Najžlahtnejši sad raziskovanja protestantskega slovstva pa je bila obsežna in izčrpna bibliografija slovenskih protestantskih knjig v 16. stoletju, ki je izšla v Münchenskem zborniku *Abhandlungen über die slowenische Reformation* z naslovom *Das slowenische Wort in den Drucken des 16. Jahrhunderts* (1968). Ni dvoma, da je s tem prispeval eno temeljnih del o protestantskem slovstvu, brez katerega ni mogoče proučevati slovenske slovstvene preteklosti.

Ob protestantskem slovstvu se je dr. Berčič ukvarjal tudi z drugo polovico 19. stoletja in napisal vrsto sestavkov o Kersniku, Levstiku, Aškercu, Jurčiču idr., zlasti pa je veliko svojih moči namenil raziskovanju življenja in dela Ivana Tavčarja. Poleg vrste člankov o njem (največ jih je objavil v Loških razgledih, ki jih je dolga leta tudi urejal) je napisal o Tavčarju disertacijo in jo objavil leta 1971 z naslovom *Mladost Ivana Tavčarja*. Za podlago si je izbral biografsko metodo in pri tem literarnozgodovinskem proučevanju izpričal nagnjenje k natančnosti, sistematičnosti in zgolj na dejstvih temelječemu sklepanju. Poleg omenjenega moramo opozoriti še na spremno študijo k izdaji Jurčičevega *Desetega brata* v zbirki Iz slovenske kulturne zakladnice, na mnoge članke o slovenskih literarnih

ustvarjalcih 19. in 20. stol. v Enciklopediji Leksikografskega zavoda, na vrsto poljudnih sestavkov o najrazličnejših literarnih osebnostih in seveda na ocene in poročila o literarnih delih.

Dr. Branka Berčiča kot bibliotekarja so v prvi vrsti zanimale splošne osnove bibliotekarstva: razvoj knjige in knjižnic ter tiskarstva in knjigarstva, organizacija knjižničarstva kot družbene dejavnosti, organiziranost in delovanje knjižnic, zaščita in nega knjižničnega gradiva. Sadovi tako iz začetnega kot iz poznejšega obdobja so številni, naj npr. omenimo: obsežno monografijo *Tiskarstvo na Slovenskem* (1968), v kateri je prikazal tiskarstvo pri nas od začetkov do najnovejših časov, nadalje pet zvezkov *Kataloga rokopisov NUK* (1975–1980; prvi trije so njegovo delo, zadnja dva sta nastajala pod njegovim mentorstvom), sem sodijo tudi njegovi prispevki v katalogih ob znamenitih razstavah NUK: Tiski od 15. do konca 18. stoletja, Zakladi NUK, 16. stoletje – burno obdobje slovenske prebuje itd. Vsega ni mogoče naštet, saj njegova bibliografija s tega področja obsega nad sto enot.

Gotovo je zanimivo, da obdobje, ko je bil Berčič v upravni službi, za slovensko knjižničarstvo ni vrzel, marveč čas, ko si je z njegovim sodelovanjem pridobilo zakonske in programske temelje. Konceptijo sodobnega razvoja slovenskega knjižničarstva je tedaj (1977) obravnavala in potrdila slovenska skupščina, sledila sta zakon o obveznem oddajanju tiskov in zakon o knjižničarstvu. Po vrnitvi v NUK je zasnoval strokovno-raziskovalni center, ki ga je nekaj časa vodil. Ko pa je bil na čelu NUK, je intenzivno raziskal uspehe in pomanjkljivosti slovenske nacionalne in ji v programskem članku *Razvoj slovenske nacionalne knjižnice* (1978) načrtno nadaljnjo pot, usklajeno s sodobnimi mednarodnimi tokovi in domačimi potrebami ter možnostmi. Tej svoji viziji je začel graditi temelje z dvema aktoma, in sicer s samoupravnim sporazumom o oblikovanju, vrednotenju in izvedbi programa NUK za obdobje 1978/85 in z elaboratom o prostorski problematiki knjižnice. Ob vsem tem pa je urejal knjižničarsko strokovno glasilo *Knjižnica*, zasnoval in urejal *Zbornik NUK*, nekajkrat prevzel predsedstvo Društva bibliotekarjev Slovenije, vmes predsednikoval Zvezi društev bibliotekarjev Jugoslavije, nekaj časa vodil Skupnost jugoslovanskih nacionalnih knjižnic itd., da omenimo samo najzahtevnejše dolžnosti.

Če se ob življenjskem jubileju dr. Branka Berčiča ozremo na njegovo delo v celoti, vidimo, da je njegov prispevek na literarnozgodovinskem in bibliotekarskem področju raznovrsten, tehten in pomemben. Kot strokovnjak na enem in drugem področju ima vrline, ki so mu omogočile, da je uspešno reševal zastavljene naloge, kot človek pa je v svojem delovnem okolju vedno izžareval prijetno tovariško toplino in s svojim optimizmom spodbujal sodelavce in kolege ter jim vlival zaupanje, potrebno za uspešno delo. Takšen je vedno tudi pri pedagoškem delu, ki ga opravlja vestno, strokovno kvalitetno in s posebnim navdušenjem, ki ugodno vpliva na mladi rod.

Ob jubileju dr. Berčiču želimo še na mnoga leta in veliko ustvarjalnih moči.

Gregor Kocijan in Maks Veselko
Pedagoška akademija v Ljubljani